

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
для здобуття освітнього ступеня бакалавра
на основі освітньо-кваліфікаційного рівня
молодшого спеціаліста, освітньо-професійного ступеня
фахового молодшого бакалавра, освітнього ступеня
молодшого бакалавра

галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
спеціальність	073 «Менеджмент»
освітні програми	«Готельний і ресторанний менеджмент», «Менеджмент антимонопольної діяльності», «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності», «Менеджмент персоналу», «Міжнародний менеджмент», «Промисловий менеджмент», «Управління бізнесом», «Торговельний менеджмент», «Туристичний менеджмент»

Київ 2022

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу ДТЕУ заборонено

Автори: А. А. Мазаракі, д-р екон. наук, проф.,
С. І. Бай, д-р екон. наук, проф.,
І. П. Миколайчук, канд. екон. наук, доц.,
І. П. Соколовська, канд. екон. наук, доц.,
Т. С. Ожелевська, канд. екон. наук, доц.

Програму обговорено та рекомендовано до друку на засіданні кафедри менеджменту 13 грудня 2021 р., протокол №7 і затверджено приймальною комісією 20 січня 2022 р., протокол № 12.

Рецензент: Н. В.Сичова, канд. екон. наук, доц.

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
для здобуття освітнього ступеня бакалавра
на основі освітньо-кваліфікаційного рівня
молодшого спеціаліста, освітньо-професійного ступеня фахового молодшого
бакалавра, освітнього ступеня молодшого бакалавра

галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
спеціальність	073 «Менеджмент»
освітні програми	«Готельний і ресторанний менеджмент», «Менеджмент антимонопольної діяльності», «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності», «Менеджмент персоналу», «Міжнародний менеджмент», «Промисловий менеджмент», «Управління бізнесом», «Торговельний менеджмент», «Туристичний менеджмент»

Автори: МАЗАРАКІ Анатолій Антонович,
БАЙ Сергій Іванович,
МИКОЛАЙЧУК Ірина Павлівна,
СОКОЛОВСЬКА Ірина Петрівна,
ОЖЕЛЕВСЬКА Тетяна Станіславівна

ВСТУП

Програма фахового вступного випробування призначена для вступників, які здобувають освітній ступінь «бакалавр» за спеціальністю «Менеджмент» (на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра, освітнього ступеня молодшого бакалавра).

Фахове вступне випробування – комплекс тестових завдань, які дозволяють виявити рівень підготовки, ступінь володіння професійними знаннями для опанування ступеня «бакалавр» за спеціальністю «Менеджмент» (на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра, освітнього ступеня молодшого бакалавра).

Метою програми є забезпечення вступників інформацією щодо структури та змісту випробування, а також створення необхідних умов для оцінювання знань, здобутих у процесі навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста та/або освітньо-професійною програмою підготовки молодших бакалаврів відповідної спеціальності.

Вступне випробування складається з тестової перевірки знань, що формують уміння, визначені кваліфікаційною характеристикою.

Програма вступних випробувань містить такі розділи:

1. Менеджмент.
2. Макроекономіка.
3. Мікроекономіка.

Розділи програми розроблено на основі нормативних програм дисциплін, що увійшли до його складу. Під час підготовки до фахового вступного випробування вступникам рекомендується користуватися рекомендованими джерелами.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Розділ 1. МЕНЕДЖМЕНТ

Сутність, роль та методологічні основи менеджменту. Сутність та співвідношення категорій «управління», «менеджмент», «адміністрування», «керування». Сфери та функціональні види менеджменту. Зміст концепції наукового управління, адміністративного підходу, «людських відносин». Характеристика процесного, системного, ситуаційного та комплексного підходів до управління. Рівні менеджерів: CEO, вищий середній та низовий. Менеджер та підприємець: спільні та відмінні риси.

Організація як об'єкт управління. Зміст поняття «організація» в менеджменті. Керуюча та керована підсистеми в організації. Модель організації як відкритої системи. Різновиди організацій в суспільстві.

Поняття та складові внутрішнього та зовнішнього середовища організації, їх взаємозв'язок. Життєвий цикл організації.

Закони, закономірності та принципи менеджменту. Поняття та різновиди законів та закономірностей в менеджменті. Сутність та різновиди принципів менеджменту. Взаємозв'язок між законами, закономірностями та принципами менеджменту.

Функції менеджменту та процес управління. Поняття та значення функцій менеджменту. Класифікація та характеристика функцій менеджменту: загальні (основні) та конкретні (спеціальні).

Поняття та особливості процесу управління. Мета процесу управління, його учасники, предмет та засоби здійснення. Сутність та складові технології менеджменту. Види технологій менеджменту.

Загальні функції менеджменту. Зміст функції «Планування» в менеджменті. Місія та цілі в організації, їх класифікація. Процес, види та результати планування в менеджменті.

Зміст функції «Організування» в системі менеджменту. Поняття повноважень та їх структури. Процес делегування повноважень в менеджменті. Типи ОСУ в менеджменті: лінійні, функціональні, матричні, дивізійні.

Зміст функції «Мотивування» в менеджменті. Основоположники змістовних та процесуальних теорій мотивації. Особливості внеску кожної в розвиток менеджменту.

Зміст функції «Контролювання» в менеджменті. Види, форми та етапи управлінського контролю.

Зміст функції «Регулювання» в менеджменті. Суб'єкти, об'єкти та види регулювання в менеджменті. Етапи процесу регулювання.

Методи менеджменту. Сутність та роль методів менеджменту. Класифікація методів менеджменту: економічні, організаційно-

адміністративні, соціально-психологічні методи менеджменту. Взаємодія методів та функцій менеджменту.

Управлінські рішення. Сутність управлінських рішень. Класифікація управлінських рішень. Процес прийняття управлінських рішень в організації.

Умови та фактори, що впливають на процес прийняття управлінських рішень. Методи та інструменти обґрунтування управлінських рішень. Методи прийняття та реалізації рішень. Оформлення рішень.

Інформація та комунікації в менеджменті. Сутність та призначення інформації в процесі прийняття управлінських рішень. Носії та користувачі управлінської інформації. Вимоги до інформації.

Поняття і роль комунікацій в організації. Різновиди комунікацій. Вербальні та невербальні комунікації в менеджменті. Комунікаційний процес: сутність, елементи та етапи. Перешкоди в комунікаціях. Комунікаційні перевантаження та бар'єри.

Керівництво та лідерство. Зміст керівництва в менеджменті. Поняття «впливу», «влади», «лідерства». Форми та джерела влади в керівника організації. Поняття лідерства в менеджменті. Теорії лідерства. Поняття стилю керівництва в організації. Види стилів керівництва та їх характерні ознаки прояву.

Відповідальність та етика в менеджменті. Сутність та види відповідальності в менеджменті. Поняття соціальної відповідальності. Етичні норми у сучасному менеджменті. Поняття етичної поведінки. Причини неетичної поведінки працівників. Кодекс ділової етики в організації.

Культура організації та менеджменту. Сутність та функції організаційної культури. Моделі та типологія організаційних культур. Імідж та репутація організації. Зміст, елементи та чинники формування культури менеджменту.

Ефективність менеджменту. Поняття та зміст результативності та ефективності менеджменту. Показники економічної, організаційної та соціальної ефективності управління, їх склад.

Види ефективності функціонування організації. Методи оцінки ефективності в менеджменті. Показники та критерії ефективності менеджменту.

Розділ 2. МАКРОЕКОНОМІКА

Предмет макроекономіки. Функції макроекономіки. Макроекономічні суб'єкти та їх взаємодія. Економічна система як об'єкт макроекономічного аналізу. Мета та завдання макроекономіки. Позитивна та нормативна макроекономіка. Методологія макроекономіки. Методи

макроекономічних досліджень. Макроекономічне моделювання. Екзогенні та ендогенні змінні макроекономічних моделей. Класифікація макроекономічних моделей. Становлення та розвиток макроекономіки.

Економічний кругообіг у ринковій економічній системі. Методологічні принципи побудови системи національних рахунків. Основні категорії системи національних рахунків: додана вартість, інституційні одиниці, сектори, операції, рахунки. Валовий внутрішній продукт (ВВП) та валовий національний дохід (ВНД). Методи обчислення ВВП: виробничий, кінцевого використання, розподільчий. Чистий національний продукт (ЧНП) та чистий національний дохід (ЧНД). Валовий національний наявний дохід (ВННД). Номінальний та реальний ВВП. Дефлятор ВВП. Інфлювання та дефлювання ВВП. Індекс споживчих цін та дефлятор ВВП. ВВП та суспільний добробут.

Сукупний попит (AD) та його модель. Структура сукупного попиту. Крива сукупного попиту. Цінові фактори, що впливають на сукупний попит: ефект процентної ставки, ефект багатства, ефект імпорту. Нецінові фактори впливу на сукупний попит. Сукупна пропозиція (AS). Короткострокова та довгострокова крива сукупної пропозиції. Нецінові чинники впливу на сукупну пропозицію: ціни на ресурси, продуктивність праці, економіко-правові норми. Рівновага сукупного попиту та сукупної пропозиції. Три варіанти макроекономічної рівноваги у моделі сукупного попиту – сукупної пропозиції (AD – AS).

Рівновага економічних систем та механізм її забезпечення. Неокласична модель макроекономічної рівноваги. Умови рівноваги ринку праці, товарів та послуг, заощаджень (інвестицій) за неокласичною моделлю. Ринок грошей та його рівновага. Сутність класичної дихотомії. Загальна рівновага неокласичної макромоделі: пояснення системи взаємопов'язаних графіків.

Кейнсіанська модель рівноваги товарного ринку «витрати – випуск» («кейнсіанський хрест»). Інфляційний та дефляційний розриви. Поєднання рівноваги на товарному та фінансовому ринках. Графічне зображення взаємозв'язку рівноваги на ринку товарів та платних послуг з фінансовим ринком (крива IS). Переміщення кривої IS. Інвестиційна пастка. Поєднання рівноваги на товарному та грошовому ринках. Графічне зображення взаємозв'язку рівноваги на ринку товарів та платних послуг з ринком грошей та цінних паперів (крива LM). Переміщення кривої LM. Ліквідна пастка. Економічний зміст рівноваги національного ринку у моделі IS-LM.

Грошова пропозиція та способи її вимірювання. Коефіцієнт монетизації економіки. Інструменти монетарної політики: зміна облікової ставки, зміна обов'язкових банківських резервів, операції на відкритому ринку. Цілі та типи монетарної політики. Трансмисійний механізм

монетарної політики. Відображення впливу стимулюючої та стримуючої монетарної політик у моделі LM. Координація монетарної та фінансової політики у моделі IS-LM. Механізм створення грошей банками. Грошовий та депозитний мультиплікатори. НБУ та монетарна політика в Україні.

Економічні (ділові) цикли. Типи циклів. Теорії циклічних коливань. Кейнсіанська і неокласична теорія економічних циклів. Класифікація макроекономічних змінних для типового ділового циклу: проциклічні, антициклічні, ациклічні. Особливості сучасних глобальних криз. Державне антициклічне регулювання.

Сутність та чинники економічного зростання. Модель економічного зростання Харрода-Домара та Р. Солоу. «Золоте» правило нагромадження капіталу. Вплив демографічних процесів та технологічного прогресу на економічне зростання. Державне регулювання економічного зростання.

Інфляція: сутність та методи вимірювання. Класифікація інфляції: за критерієм рівня; за формою прояву; за можливістю передбачення та за причинами виникнення. Інфляції попиту у моделі AD-AS. Монетарні та немонетарні фактори інфляції попиту. Інфляція витрат (пропозиції) та її моделювання у моделі AD-AS. Стагфляція. Причини інфляції витрат. Соціально-економічні наслідки передбачуваної та непередбачуваної інфляції. Інфляційний податок та сеньйораж. Антиінфляційна політика держави.

Види безробіття: фрикційне, структурне та циклічне. Кейнсіанське та неокласичне пояснення причин безробіття. Рекомендації щодо подолання безробіття з точки зору різних теоретичних концепцій. Економічні та соціальні наслідки безробіття. Закон та крива Оукена. Взаємозв'язок безробіття та інфляції. Крива Філіпса. Засоби державного регулювання зайнятості. Політика регулювання зайнятості в Україні.

Інструменти зовнішньоторговельної політики. Платіжний баланс та його структура. Валютний курс та чинники, що його визначають. Види валютних курсів. Валютна політика. Режими валютного регулювання: фіксований та плаваючий валютний курс. Модель IS-LM для відкритої економіки (модель Манделла-Флемінга). Міжнародний рух капіталу та його наслідки у моделі Манделла-Флемінга. Модель Манделла-Флемінга при плаваючому та фіксованому валютному курсі. Наслідки макроекономічної політики в умовах фіксованого та плаваючого курсоутворення. Сучасні проблеми зовнішньоекономічної політики в Україні.

Розділ 3. МІКРОЕКОНОМІКА

Предмет мікроекономіки. Особливості методології мікроекономіки. Граничний аналіз як специфічний метод дослідження мікроекономіки. Проблема обмеженості ресурсів та необхідність вибору. Поняття

економічної ефективності. Модель і крива виробничих можливостей, їх місце в економічному аналізі.

Корисність як чинник формування ринкового попиту. Поняття корисності та її види. Кардиналістський (кількісний) підхід до визначення корисності. Аналіз уподобання споживача на основі порядкового підходу до корисності. Криві байдужості та їх основні властивості. Гранична норма технічного заміщення. Бюджетні обмеження споживача. Рівновага споживача. Формування індивідуального попиту.

Ринковий попит як сума індивідуальних попитів. Цінові та нецінові чинники попиту. Еластичність попиту. Індивідуальна та ринкова пропозиція. Нецінові чинники пропозиції. Еластичність пропозиції. Ринкова рівновага. Нерівноважний стан ринку: надлишок та дефіцит товару. Надлишки виробника і споживача.

Мікроекономічна модель підприємства. Виробнича функція з одним змінним ресурсом. Закон спадної віддачі. Виробнича функція з двома змінними ресурсами. Ізокванта та її властивості. Гранична норма технологічного заміщення. Постійний, спадний та зростаючий ефекти від збільшення масштабу виробництва.

Поняття та види витрат виробництва. «Нормальний прибуток» як елемент витрат. Витрати у короткостроковому періоді. Динаміка витрат у довгостроковому періоді. Ізокоста. Вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи максимізації випуску. Рівновага виробника

Поняття ринкової структури. Характерні ознаки ринку досконалої конкуренції. Стратегії досконало конкурентної фірми у короткостроковому періоді: максимізація прибутку, беззбитковість, мінімізація збитків і закриття. Умови прибутковості та збитковості фірми, що діє в умовах досконалої конкуренції. Передумови повного згортання виробництва фірми. Стратегії досконало конкурентної фірми у довгостроковому періоді. Ефективність ринку досконалої конкуренції.

Характерні ознаки монополії. Природна монополія. Монопсонія. Двостороння монополія. Рівновага монополії. Ринкова влада. Цінова дискримінація. Соціально-економічні наслідки монополії. Державна антимонопольна політика.

Сутність та основні риси ринку монополістичної конкуренції. Диференціація продукту. Стратегії фірми в умовах монополістичної конкуренції у короткостроковому періоді: максимізація прибутку, беззбитковість, мінімізація збитків та закриття. Довгострокова рівновага фірми в умовах монополістичної конкуренції. Ефективність монополістичної конкуренції.

Сутність та характерні ознаки олігополії. Некооперативна та кооперативна форми ринкової поведінки фірм-олігополістів. «Дилема

ув'язненого». Методи знаходження оптимального рішення у грі через матрицю виграшів. Рівновага за Нешем.

Зміст та особливості ринку ресурсів. Взаємозв'язок ринку продукту та ринків ресурсів. Похідний попит. Граничний продукт у грошовому виразі і ціна фактора виробництва. Попит на продукт та попит на ресурс. Граничні витрати на ресурс. Правило максимізації прибутку фірми на ринку ресурсів.

Загальна економічна рівновага. Економіка чистого обміну. Ефективність за Парето. Ефективність і справедливість. Загальна рівновага і економіка добробуту.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

До розділу 1. ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ

1. Менеджмент : навч. посіб. [Н. С. Краснокутська та ін.]. Харків, Друкарня Мадрид. 2019. 230 с.
2. *Основи менеджменту : підручник; за ред. А. А. Мазаракі, І. В. Чумаченко. Харків, Фоліо. 2014. 846 с.*
3. Осовська, Г.В., Осовський О. А. Менеджмент : підручник. 4-те вид., переробл. і допов. Київ, Кондор, 2018. 562 с.
4. Шинкарук, Л. В. Мостенська Т. Д. , Власенко Т. О. Менеджмент : навч. посіб. Київ, Кондор. 2017. 342 с.
5. Daft R. Management / Richard L. Daft; 12th ed. – Gengage Learning, 2015, 767 p.

До розділу 2. МАКРОЕКОНОМІКА

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник: [у 2 кн.] / [С. М. Панчишин, П. І. Островерх, В. Б. Буняк та ін.] / За ред. Панчишина С. М., Островерха П.І. Київ, Знання, 2009. Кн. 1: Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка. 723 с.
2. Гронтковська Г. Є., Косік А. Ф. Макроекономіка. Київ, ЦНЛ, 2017. 672 с.
3. Лагутін В.Д. Пронкіна Л. І. Макроекономіка : навч.посіб. Київ, Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2012. 268 с.
4. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Аналітична економія: принципи, проблеми і політика. Частина 1. Макроекономіка; пер. з англ. 13-го вид. Львів, Просвіта, 1997. 672 с.
5. Макроекономіка: базовий курс: навч. посіб. / [проф. І.Й. Малий, проф. І.Ф. Радіонова, доц. Т. Ф. Куценко, доц. Н.В. Федірко та ін.]. Київ: КНЕУ, 2017. 246 с.
6. Макроекономіка / Базилевич В.Д., Базилевич К.С., Баластрик Л.О.; за ред. Базилевича В.Д. Київ, Знання, 2008. 851 с.

До розділу 3. МІКРОЕКОНОМІКА

1. Гриценко О.Г., Вертелєва О.В. Квіцинська Н.В. Мікроекономіка. Практикум. Київ, КНТЕУ. 2015. 107 с.¹
2. Економічна теорія (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка). Мікроекономіка: навч. посіб. / Мацелюх Н. П. та ін. Ірпінь, 2018. 298 с.
3. Економічна теорія. Частина 1. Мікроекономіка: підручник. За заг. ред. В.Д. Лагутіна. Київ, Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. 302 с.
4. Кібік О. М., Редіна Є. В., Хаймінова Ю. В., Котлубай В. О., Примаченко І.Ф., Калмикова Н.Ю. Макроекономіка. Мікроекономіка: практикум. Одеса, 2020. 76 с.
5. Оверченко В. І., Мажак З. М., Софій М. І. Мікроекономіка: Навчальний посібник. / за наук. ред. О.Л.Ануфрієвої. Івано-Франківськ, «Лілея-НВ». 2015. 348 с.

КРИТЕРІЇ

**оцінювання знань вступників на фаховому вступному випробуванні
для здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»**

1. Загальні положення:

Мета фахового вступного випробування – оцінити відповідність знань, умінь та навичок вступників згідно з вимогами програми фахового вступного випробування.

2. Структура екзаменаційного білета:

Екзаменаційний білет складається з 50-ти закритих тестових завдань.

3. Критерії оцінювання:

- Рівень знань оцінюється за 200-бальною шкалою.
- Виконуючи тестове завдання, вступнику слід обрати одну правильну відповідь.
- Правильна відповідь на тестове завдання оцінюється у 4 бали, а неправильна – у 0 балів.
- Вступники, які отримали менше 100 балів, до наступних випробовувань не допускаються та участі у конкурсі не беруть.

¹Курсивом у списку використаних джерел виділено літературу, представлену в бібліотеці КНТЕУ. Підкресленням – наявну у відкритому доступі у мережі інтернет.